

تأثیر تاکتیک‌ها و تجهیزات در برگزاری مناسب اردوی رزمی کویر در شرایط نبرد ناهمگون: مطالعه موردی یک مرکز آموزش نظامی

دکتر غلامرضا علاماتی^۱، محمد بلخی^۲، مصطفی امینی^۳، علی محمدی^۴

دریافت: ۱۳۹۸/۱۱/۸

پذیرش: ۱۳۹۹/۰۶/۱

چکیده:

آمادگی رزمی در محیط ناهمگون مبتنی بر محیط‌هایی است که مستلزم شرایط جنگ‌های آینده می‌باشد. هدف اصلی این پژوهش بررسی تأثیر تاکتیک‌ها و تجهیزات که در شرایط نبرد ناهمگون می‌باشد. این تحقیق، از نوع تحقیق کاربردی بوده و از روش تحقیق توصیفی پیمایشی استفاده شده است. جامعه آماری تحقیق ۹۵ نفر بوده و جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. در پایان بعد از تجزیه و تحلیل داده‌ها، تجهیزات با میانگین ۴,۶۹۰۲ در اولویت اول و حوزه تاکتیک با میانگین ۴,۶۳۷۹ در اولویت بعدی قرار گرفته است. لذا برای کاهش آسیب‌پذیری در اجرای مبتنی بر نبرد ناهمگون؛ برنامه‌ریزی‌های دقیق، استفاده صحیح از زمین و آموزش و تمرین تاکتیک‌های حرکات در رزم در حوزه تاکتیک و همچنین پوتین، کوله‌پشتی سبک و استاندارد متناسب با نیروی انسانی، کیسه‌خواب بر مبنای شرایط آب و هوایی پیشنهاد می‌شود.

واژگان کلیدی: اردوی رزمی کویر، دانشجویان افسری، نبرد ناهمگون.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

سال جامع علوم انسانی

۲۰۰۵balkhi@gmail.com

amini.mostafa111@gmail.com

۱ - استادیار دانشگاه جامع امام حسین (ع)

۲ - مدرس دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)

۳ - مدرس دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)

۴ - مدرس دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)

مقدمه

سازمان‌ها دارای ارکان مهمی از قبیل نیروی انسانی، مدیریت و... می‌باشند که سرمایه اصلی آن سازمان‌ها هستند. به نظر بسیاری از صاحبان فکر و اندیشه، مهم‌ترین رکن در این میان نیروی انسانی است، زیرا کارایی، رشد، توسعه و پیشرفت سازمان بستگی دارد به نوع آموزش زمینه‌های مختلف که وظیفه سازمان بوده و مشخصه آموزش می‌باشد. نیروی انسانی در صف و ستاد وظایفش را چگونه انجام می‌دهد. این سازمان برای انجام مأموریت خود و کادرسازی در قسمت‌های مورد نیاز به تربیت افراد مؤمن، متعهد و ولایت‌پذیر با پیشرفت‌های روزافزون در تکنولوژی و تغییرات سریع در چگونگی و نوع نبردها (جنگ آینده در محیط ناهمگون) می‌پردازد.

سازمان جهت بالابردن آمادگی یگانی و مقابله با توطئه‌های استکبار جهانی و ارتقاء و تربیت جوانان جدیدالورود باید آموزش‌های خود را به‌روز گرداند که این مهم را در مرکز آموزش نظامی انجام می‌دهد. این آموزش‌ها شامل (آموزش‌های تئوری و عملی) بوده که بخشی از آموزش‌های عملی در قالب اجرای اردوهای رزمی که به سمت عملیاتی کردن یگان‌ها است، انجام می‌شود. اگر بخواهید این حالت عملیاتی و سبک و کارآمد همیشه باقی بماند، بایستی از تمرین و مانور لازم عملیاتی، هیچ لحظه‌ای فروگذار نکنیم. اردوهای رزمی را می‌توان به‌عنوان خمیرمایه آموزش‌های نظامی به‌حساب آورد؛ به عبارتی ماحصل و نتیجه‌ای که در پایان هر دوره آموزشی در بُعد نظامی یک افسر باید بگیرد، در اردوهای رزمی آموزشی به دست می‌آید. به عبارتی، اردو پلی است بین آموزش در حوزه نظر و آموزش در حوزه عمل. در یک توضیح دیگر اردو تکمیل‌کننده آموزش‌های یک مجموعه است. همچنین برای انجام عملیات رزمی در محیط و مناطق منطبق با جنگ‌های آینده که یک نیروی نظامی (رزمنده) می‌خواهد انجام دهد، باید توانایی و آمادگی رزمی که با کسب آموزش و مهارت در مرکز آموزش فرا گرفته است، را دارا باشد. بر این اساس واگذاری مأموریت برگزاری آموزش، اعم از تئوری و اجرای اردوهای رزمی برای دانشجویان جدیدالورود با اتخاذ یک شیوه صحیح علمی و تخصصی می‌تواند در اجرای مطلوب و بازدهی مناسب آموزش جهت کاهش

آسیب‌پذیری قدمی مؤثر برداشت؛ و برای رسیدن به اهداف آن هم به صورت جامع که مورد دغدغه مسئولین امر می‌باشد و حتی مقام معظم رهبری (حفظه‌الله) هم به این نکته توجه خاص را دارد که می‌فرمایند: آسیب‌پذیری نیروی انسانی را به حداقل کاهش دهید. به این منظور پژوهش علمی اردوهای رزم در کویر دانشجویان براساس تأثیر تجهیزات و تاکتیک انجام گرفته است و از طرفی در صورت عدم انجام این پژوهش علمی ضربات جبران‌ناپذیری بر آموزش، نیروی انسانی و از همه مهم‌تر بر روحیه و هزینه‌های مصرف‌شده وارد می‌شود که جبران آن غیرقابل قبول می‌باشد.

ادبیات تحقیق:

تعریف مفاهیم:

- اردو

اردو از نظر لغوی یک واژه عربی است که ریشه در زبان ترکی دارد و به معنای مجموع سپاهیان و تمام لوازم آنان در سفر است. همچنین از نظر اصطلاحی فعالیتی سازمان‌یافته است که به صورت گروهی با برنامه‌های معین (تفریحی، سرگرمی، رقابتی، ورزشی، هنری، فرهنگی و...) و هدف‌های مشخص، تحت نظارت و هدایت مربی در زمانی کوتاه و در محیطی خارج از محدوده فعالیت‌های روزمره (مانند اردوگاه‌های تربیتی، گردشگاه‌ها و یا طبیعتی مناسب) به منظور رشد و شکوفایی استعدادها، ارتقای توانمندی‌ها و ایجاد شور و نشاط برگزار می‌گردد (رسایی، ۱۳۸۹: ۱۷). اما اردو که در این مقاله مورد نظر است اردوی نظامی می‌باشد که فراگیر بعد از فراگرفتن دروس تئوری و عملی که در مرکز آموزش فراگرفته و باید در یک محیط مناسب (کویر) و شرایط متناسب با آن را به اجرا درآورد.

- تاکتیک

دانش و هنر فرماندهی در صحنه‌ی جنگ اعم از طراحی و آرایش نظامی، مانورهای منطقه‌ای و مرحله‌ای، چگونگی استفاده از واحدهای نظامی و رزم، ترتیب آرایش و حرکات واحدهای نظامی نسبت به یکدیگر و نسبت به دشمن و طرح‌های ماهرانه‌ای که برای وصول به

هدف بکار گرفته می شوند (محمدنژاد، نوروزی، ۱۳۸۱: ۷۵). در نتیجه تاکتیک آن دانشی است که یک نیرو بعد از آموزش، اردوها و مراحل مختلف فرا می گیرد، تا بتواند جان خود و نیروهای تحت امر را چگونه هدایت و نجات دهد.

- نبرد ناهمگون

برخورد دو نیروی متخاصم غیرمشابه در حوزه های مختلف سیاسی، اقتصادی، نظامی، امنیتی و فرهنگی و اجتماعی در گستره جهانی که طرف ضعیف تر به دور از قرینه سازی با درک شرایط زمان و مکان علیه نقاط آسیب پذیر دشمن با تاکتیک های ابتکاری منحصر به فرد عملیات مناسب را انجام داده و به دنبال تأثیر نامتناسب اراده خود را به دشمن تحمیل می نماید (هدف تاکتیکی ولی تأثیر استراتژیکی) (بیات، ۱۳۸۵: ۱۱).

بحث آموزش نظامی در دوران جنگ تحمیلی و قبل از شروع آن نیز با توجه به نیاز احصاء شده از طرف فرماندهان و مسئولین قوت گرفت و به جدیت اجرا می گردید. برگزاری اردوها با هدف کسب آمادگی های دفاعی و اردوهای آموزشی رزمی و نظامی در طول هشت سال دفاع مقدس از جمله افتخارات سازمان سپاه بود که در مراکز مختلف آموزشی انجام می گردید. یکی از مراکز اصلی و مطرح آموزشی نظامی، پادگان وابسته بوده است که در خلال برگزاری این آموزش ها و اردوهای رزمی، تجربیات فراوانی را کسب و اندوخته است و امروزه به عنوان دانشگاه افسری به مأموریت خود ادامه می دهد. هدف کلی برگزاری هر اردو را با توجه به آیه شریفه: فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ^۱ (سوره مبارکه نحل، آیه ۳۶) می توان سیر در مکان و سیر در زمان را به منظور آشنایی و گرفتن عبرت از زندگی گذشتگان دانست تا چراغ راه زندگی امروز و فردا را روشن سازد. هرچند که برای اردو هدف های دیگری نیز می توان در نظر گرفت که به فراخور نوع اردو تعریف می شود؛ بنابراین اگرچه کلیات هدف اردوها می تواند یکسان باشد، لیکن تقدم و تأخر هدف ها و اولویت آن ها با توجه به نوع اردوها می تواند متغیر یا شناور بوده و لذا اردو را می توان از جهات مختلف طبقه بندی کرد. ماهیت و هدف های اردو نقش مهمی در تقسیم بندی آن دارد، با توجه به اینکه بحث مورد نظر ما اردوی نظامی بوده؛ هدف اصلی این گونه اردوها، ایجاد نوعی آمادگی

جسمی و روحی در آحاد نیروهای نظامی یک جامعه برای دفاع از کشور است. در این نوع آموزش‌ها، عمدتاً تکنیک‌ها و فنون نظامی و دفاعی به صورت تئوری و عملی متناسب با محیط نامتقارن یعنی، تجلی و تفسیر این آیه. قرآن کریم می‌فرماید: چه بسیار گروه‌های اندکی که بر جماعت‌های کثیری، پیروز شدند (بقره: آیه ۲۴۹) و براساس آیه ۶۵ سوره انفال که به پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند: مؤمنین را بر مبارزه تشویق کن که اگر شما ۲۰ تن صابر باشید، بر ۲۰۰ تن از نیروهای دشمن، غلبه خواهید کرد؛ زیرا آن‌ها نمی‌فهمند. بر این اساس سردار سلامی ۱۳۸۲: جنگ نامتقارن را جنگی که در آن نقاط قوت، در برابر نقاط ضعف قرار داده می‌شود و به دشمن امکان داده نمی‌شود که از همان نقاط قوت خود به خوبی بهره‌برداری کند: در واقع هیچ تقارنی در امکانات و تجهیزات وجود ندارد. در واقع نبرد نامتقارن؛ خلق تاکتیک‌ها، تجهیزات، روش‌های ناشناخته و غیرقابل پیش‌بینی برای دشمن و به‌کارگیری آن‌ها علیه نقاط ضعف او. در یک کلام نبرد نامتقارن، یعنی خلاقیت و نوآوری، در تمام عرصه‌های جنگ (قنبری جهرمی، ۱۳۸۶: ۱۸).

اما در حوزه تاکتیک به افراد آموزش داده می‌شود. این آموزش‌ها زمانی مطلوب می‌شود که نیروها در محیط‌های ویژه قرار گرفته و در این محیط زندگی می‌کند و خود را با شرایط تطبیق می‌دهند، مانند زمانی که نیروها در مناطق کویری برای آموزش و زندگی در شرایط سخت قرار می‌گیرد. از طرفی آب‌وهوای کویری بر روی نیروها و تجهیزات (کوله‌پشتی، کیسه‌خواب، پوتین، کلاه، سلاح، قمقمه، لباس کویر و استتار و غیره) تأثیر می‌گذارد. اثرات ناشی از گرما و آفتاب‌سوختگی و تحمل در برابر کم‌آبی، کمک به بالا رفتن اعتماد به نفس آن‌ها می‌کند. از طرفی دیگر در آموزش تاکتیک‌های نامنظم که در محیط کویر اجرا می‌شود، خود فراگیر هم در اجرا و برگزاری نقش مستقیم دارند. این آموزش شامل موارد زیر می‌باشد: ۱- اجرا و طرح‌ریزی کمین که توأم با غافلگیری و حجم آتش زیاد از یک موضع پنهانی با صبر بالا و در ضدکمین با اجرای مشق رزم خود را نجات بدهد (مهرپویا، ۱۳۸۷: ۸۶). ۲- تاخت تکی است هماهنگ‌شده و غافلگیرانه علیه تأسیسات و مواضع ثابت و حیاتی دشمن که توأم با حجم آتش زیاد است. ۳- نفوذ و دستبرد. نفوذ هرگونه ورود به جغرافیا، سازمان، محل زندگی، ذهن حریف، بدون جلب توجه او و عواملش را نفوذ می‌نامند (افروز، ۱۳۸۲: ۳).

دستبرد، عملیاتی است با مقیاس کوچک که با نفوذ در قلمرو دشمن به منظور کسب اطلاعات، گمراه کردن، به دست آوردن اشخاص و اشیاء معین و تخریب تأسیسات دشمن انجام شده و طبق طرح عقب نشینی می گردد (صمدی، ۱۳۷۶: ۱۵). ۴- تاکتیک های پاک سازی روستا یکی از تاکتیک های نامنظم است که خود شامل شکار خرگوش، محاصره و چکش و سندان است. ۵) رزم نزدیک عبارت است از رزم با دشمن در فاصله نزدیک و با استفاده از جنگ افزارهای کالیبر کوچک، سرنیزه و جنگ افزارهای دستی دیگر (نیل فروشان، ۱۳۹۱: ۸۹). ۶) ضد هلی برن به مجموعه اقداماتی که برای جلوگیری از حمل نیرو و تجهیزات، وسایل و جنگ افزار مورد نیاز دشمن از نقطه ای به نقطه دیگر جهت انجام مأموریت توسط بالگردهای دشمن صورت می گیرد، عملیات ضد هلی برن گفته می شود و شامل اقدامات قبل از هلی برن، حین هلی برن و بعد هلی برن است (لک زایی، ۱۳۹۲: ۲۵).

همچنین اردو را می توان یک دوره فشرده آموزشی و پرورشی دانست که در آن افراد به صورت داوطلبانه و یا اجباراً با عوامل و شرایط مختلف طبیعی و غیرطبیعی مواجه شده و با غلبه بر آن ها به رشد و بالندگی دست می یابند و برای بهتر زیستن و بهتر عمل کردن وظایفشان در آینده، آماده شده و همچنین اجتماعی شدن و همکاری گروهی در محیط رزم و سایر محیط های جمعی را تجربه می نمایند. این اردو با ویژگی هایی همچون هدف، برنامه، سازمان دهی، زمان و مکان با جمعیت مشخص طراحی می شود (رسایی، ۱۳۸۹: ۲۱). تجربه نشان داده اردویی مؤثر است که از نظر زمانی، میان مدت بوده و مراحل زیر در برنامه ریزی آن مورد توجه قرار گرفته باشد (رسایی، ۱۳۸۹: ۲۱). برای اجرای اردو با توجه به آیه شریفه: فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ^۱ (سوره مبارکه نحل، آیه ۳۶) می توان سیر در مکان و سیر در زمان را به منظور آشنایی و گرفتن عبرت از زندگی گذشتگان دانست تا چراغ راه زندگی امروز و فردا را روشن سازد. برای اردو هدف های دیگری نیز می توان در نظر گرفت که به فراخور نوع اردو تعریف می شود. بنابراین اگرچه کلیات هدف اردوها می تواند یکسان باشد، لیکن تقدم و تأخر هدف ها و اولویت آن ها با توجه به نوع اردوها می تواند متغیر یا شناور بوده و برخی از هدف ها بر گروهی دیگر رجحان و برتری یابند. در این مجال به تعدادی از هدف های مورد نظر اردوهای نظامی اشاره می شود:

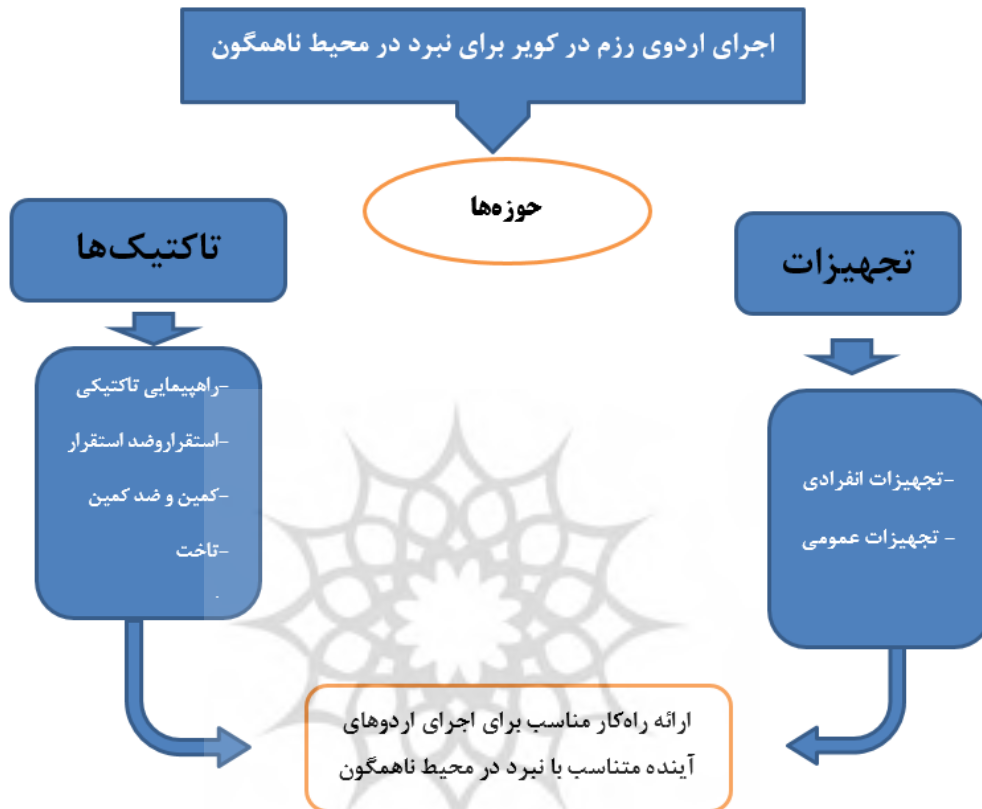
- (۱) کسب تجربه و افزایش مهارت‌های حیطه نظامی افراد؛
- (۲) افزایش روحیه تعاون و مشارکت جویی؛
- (۳) گسترش خلاقیت‌های نظامی و علمی؛
- (۴) آشنایی با معارف و مفاهیم و اخلاق و آداب اسلامی؛
- (۵) آشنایی با فعالیت‌های گروهی و تقویت روحیه نظم‌پذیری؛
- (۶) تقویت ایمان و اراده و ایجاد روحیه اعتمادبه‌نفس، خودباوری و بروز خلاقیت (شورچی، ۱۳۸۹: ۱۳).

با توجه به اینکه هدف از اردو برای ما روشن شده و از طرفی انواع اردوها عبارت است از: اردوهای تفریحی، از نظر ماهیت، تربیتی، نظامی که عبارت است از اردوهای نظامی (آمادگی): یکی دیگر از اردوهای معمول، اردوهای نظامی است. هدف اصلی این‌گونه اردوها، ایجاد نوعی آمادگی جسمی و روحی در آحاد مردم یک جامعه برای دفاع از کشور است. در این نوع آموزش‌ها، عمدتاً تکنیک‌ها و فنون نظامی و دفاعی به صورت تئوری و عملی به افراد آموزش داده می‌شود. البته باید خاطر نشان کرد که این‌گونه فعالیت‌ها (نظامی و آمادگی) اغلب همراه با سایر فعالیت‌ها اردویی پیش‌بینی شده و به اجرا درمی‌آید (شورچی، ۱۳۸۹: ۲۲).

پس اردوهای رزمی و رزمایش‌ها که کامل‌ترین شکل تمرین‌ها هستند و در پایان یک دوره آموزش برگزار می‌گردند، باید به‌گونه‌ای طراحی و اجرا شوند که ضمن جوابگو بودن به تهدیدات در زمان بحران، از توانایی بازدارندگی لازم در زمان صلح برخوردار باشند، زیرا توان بازدارندگی ممکن است باعث شود تا هدف با دست‌نخورده‌ترین شکل ممکن در اختیار کشور اول قرار گیرد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۵- مدل مفهومی تحقیق

روش تحقیق

این تحقیق از حیث نوع، کاربردی است و از روش توصیفی-تحلیلی، پیمایشی است. چون پاسخ به مسأله مربوط به زمان حال می‌گردد، لذا از این روش استفاده می‌کنیم. در اینجا ما شرایط فعلی را مورد بررسی قرار می‌دهیم تا مسائل جاری را در پرتو آن روشن سازیم و در پی آنیم که با گردآوری داده‌های کامل‌تر و مناسب‌تر درباره شرایط فعلی، به شناخت کامل‌تری از وضعیت در زمان حال برسیم. در خصوص دست‌یابی به حقایق و بررسی عوامل و تبیین موضوع، با روش توصیفی - تحلیلی انجام می‌شود و برای احصاء عوامل مؤثر و تأثیر آن از

تأثیر تاکتیک‌ها و تجهیزات در برگزاری مناسب اردوی رزمی کویر در شرایط نبرد ناهمگون

روش پیمایشی استفاده می‌شود. همچنین از ابزار گردآوری فیش برداری و پرسشنامه بهره گرفته شده است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۶- تجزیه و تحلیل داده‌ها:

الف- آمار توصیفی، آمار استنباطی، جداول: جهت تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش نیز از آمار توصیفی (شامل شاخص‌های گرایش به مرکز مثل میانگین و شاخص‌های پراکندگی مثل انحراف معیار) و آمار استنباطی (تحلیل رگرسیون جهت بررسی سؤال اصلی و همبستگی پیرسون برای بررسی سؤال‌های فرعی) کمک گرفته شده است.

ب- تجزیه و تحلیل داده‌ها: استفاده از نرم‌افزار SPSS. برای رسم نمودار و جداول از نرم‌افزارهای excel و word کمک گرفته شد.

سایر تجزیه و تحلیل‌های تحقیق که توسط رایانه صورت گرفته، عیناً در پیوست‌های پژوهش آورده شده است تا در صورت لزوم مورد استفاده محققین بعدی قرار گیرد.

ب- بررسی آماری پاسخ‌های پرسشنامه

۱- نقش تاکتیک‌ها در اردوهای کویر و راهکارهای بهینه‌ای در نبرد محیط ناهمگون چگونه می‌باشد؟

جدول (۱) سؤالات متغیر در حوزه تاکتیک

خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		سؤالات متغیر در حوزه تاکتیک
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۷۹	۸۳,۲	۱۴	۱۴,۷	۱	۱,۱	۱	۱,۱	-	-	تاکتیک استفاده و به کارگیری صحیح تجهیزات انفرادی در اردو

دوفصلنامه علمی پژوهش های علوم نظامی، سال اول، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۹

۸۵,۳	۸۱	۱۱,۶	۱۱	۳,۲	۳	-	-	-	-	استفاده صحیح از زمین
۷۰,۵	۶۷	۳,۴	۲۶	-	-	۲,۱	۲	-	-	تاکتیک حرکات در رزم و پیشروی ها
۷۸,۹	۷۵	۱۷,۹	۱۷	۲,۱	۲	۱,۱	۱	-	-	تاکتیک رزم شبانه
۸۲,۱	۷۸	۱۲,۶	۱۲	۳,۲	۳	۲,۱	۲	-	-	اجرای مناسب راهپیمایی تاکتیکی
۶۰	۵۷	۳۳,۷	۳۲	۵,۳	۵	-	-	۱,۱	۱	اجرای نامناسب گشتی برد بلند
۷۱,۶	۶۸	۲۱,۱	۲۰	۶,۳	۶	۱,۱	۱	-	-	کیفیت اجرای کمین
۵۱,۶	۴۹	۴۳,۲	۴۱	۵,۳	۵	-	-	-	-	ناهماهنگی در اجرای ضد کمین
۴۵,۳	۴۳	۴۶,۳	۴۴	۷,۴	۷	-	-	۱,۱	۱	روش اجرای تاخت در زمین های مختلف
۷۱,۶	۶۸	۲۳,۲	۲۲	۴,۲	۴	-	-	۱,۱	۱	اجرای مناسب ناویری

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تأثیر تاکتیک‌ها و تجهیزات در برگزاری مناسب اردوی رزمی کوبیر در شرایط نبرد ناهمگون

جدول (۲) میانگین و واریانس

واریانس	میانگین	سؤالات متغیر آسیب‌های در حوزه تاکتیک
۰/۲۴۷	۴/۸۰	تاکتیک استفاده و به‌کارگیری صحیح تجهیزات انفرادی در اردو
۰/۲۱۲	۴/۸۲	استفاده صحیح از زمین
۰/۳۵۳	۴/۶۶	تاکتیک حرکات در رزم و پیشروی‌ها
۰/۲۹۷	۴/۷۵	تاکتیک رزم شبانه
۰/۳۸۲	۴/۷۵	اجرای مناسب راهپیمایی تاکتیکی
۰/۴۸۶	۴/۵۲	اجرای نامناسب گشتی بُرد بلند
۰/۴۲۷	۴/۶۳	کیفیت اجرای کمین
۰/۳۵۸	۴/۴۶	ناهماهنگی در اجرای ضد کمین
۰/۵۰۶	۴/۳۵	روش اجرای تاخت در زمین‌های مختلف
۰/۴۴۵	۴/۶۴	اجرای مناسب ناوبری

در حوزه تاکتیک در اردوهای رزم در کوبیر

جدول (۳) شاخص‌های مربوط به متغیر حوزه تاکتیک

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۵,۰۰	حداکثر	0.۴۳۰۵۳	انحراف معیار	۴,۶۳۷۹	میانگین
۹۵	تعداد	۲,۴۰	دامنه تغییر	۴,۷۰۰۰	میانه
		۲,۶۰	حداقل	۴,۹۰	نما

میانگین مربوط به متغیر آسیب‌های حوزه تاکتیک ۴,۶۳۷۹ است، که با توجه به دامنه تغییر ۲,۶۰ و حداقل ۲,۴۰ و حداکثر ۵ این میانگین از میانگین متوسط بالاتر است، یعنی از نظر پایوران شاخص‌های متغیر حوزه تاکتیک این شاخص را از حد متوسط بالاتر ارزیابی کرده‌اند.

جدول (۴) آزمون فرض T یک متغیره و معنی داری متغیر حوزه تاکتیک

متغیر	تعداد	میانگین	آزمون t	درجه آزادی	معنی داری دوسویه
حوزه تاکتیک	۹۵	۴,۶۳۷۹	۳۷,۰۸۰	۹۴	۰,۰۰۰

در جدول بالا چنین ملاحظه می شود که معنی داری متغیر حوزه تاکتیک از معنی داری در سطح آلفای ۰,۰۵ کوچک تر است. بدین معنی تفاوت بین معنی داری محاسبه شده و متغیر حوزه تاکتیک گزینه متوسط معنی دار است؛ و همچنین نتایج جدول فوق نشان می دهد که آزمون مقایسه میانگین های یک گروهی در خصوص ارزیابی میانگین نمرات مشاهده شده با حد متوسط مقیاس (نمره ۳) در سطح اطمینان ۹۵ درصد برای همه گزینه ها معنادار است. آزمون فریدمن: بین مؤلفه های متغیر حوزه تاکتیک تفاوت معنی دار وجود دارد.

جدول نتایج آزمون فریدمن

تعداد	۹۵
آماره کای اسکوئر	۹۴/۸۹۸
درجه آزادی	۹
معنی داری	۰/۰۰۰

جدول (۵) گویه های پرسشنامه و رتبه میانگینی

رتبه میانگینی	گویه های پرسشنامه
۶,۲۹	استفاده صحیح از زمین
۶,۲۰	تاکتیک استفاده و به کارگیری صحیح تجهیزات انفرادی در اردو
۶,۰۱	اجرای مناسب راهپیمایی تاکتیکی
۵,۹۶	تاکتیک رزم شبانه
۵,۶۲	اجرای مناسب ناوبری
۵,۵۴	تاکتیک حرکات در رزم و پیشروی ها

تأثیر تاکتیک‌ها و تجهیزات در برگزاری مناسب اردوی رزمی کویر در شرایط نبرد ناهمگون

۵,۵۴	کیفیت اجرای کمین
۴,۹۹	اجرای نامناسب گشتی برد بلند
۴,۶۳	ناهماهنگی در اجرای ضد کمین
۴,۲۲	روش اجرای تاخت در زمین‌های مختلف

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد معنی‌داری محاسبه‌شده برای عوامل بالا از معنی‌داری در سطح آلفای ۰,۰۵ کوچک‌تر بوده است. لذا بین میزان تأثیر مؤلفه‌های متغیر در حوزه تاکتیک اردوی رزمی کویر تفاوت معنی‌دار وجود دارد. همچنین جدول فوق نشان‌دهنده این موضوع است که رتبه‌بندی، تفاوت معناداری را نشان می‌دهد که به ترتیب مؤلفه‌های ۱- استفاده صحیح از زمین ۲- تاکتیک استفاده و به‌کارگیری صحیح تجهیزات انفرادی در اردو ۳- اجرای مناسب راهپیمایی تاکتیکی ۴- تاکتیک رزم شبانه ۵- اجرای مناسب ناوبری ۶- تاکتیک حرکات در رزم و پیشروی‌ها ۷- کیفیت اجرای کمین ۸- اجرای نامناسب گشتی برد بلند ۹- ناهماهنگی در اجرای ضد کمین ۱۰- روش اجرای تاخت در زمین‌های مختلف در اولویت حوزه تاکتیک احصا شده قرار دارد.

۲- نقش تجهیزات در اردوهای کویر با راهکارهای بهینه‌ای نبرد محیط ناهمگون کدام‌اند؟

جدول (۶) سؤالات متغیر در حوزه تجهیزات

خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		سؤالات متغیر در حوزه تجهیزات
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۷۷	۸۱,۱	۱۷,۹	۱۷	۱,۱	۱	-	-	-	-	پوتین مناسب محیط در زمان اجرای اردو
۷۵	۷۸,۹	۱۷,۹	۱۷	۲,۱	۲	۱,۱	۱	-	-	وجود لباس مناسب محیط در زمان اجرای اردو
۸۳	۸۷,۴	۱۱,۶	۱۱	۱,۱	۱	-	-	-	-	کوله‌پشتی مناسب

۶۸,۴	۶۵	۲۸,۴	۲۷	۳,۲	۳	-	-	-	-	چادر انفرادی و اجتماعی مناسب محیط در زمان اجرای اردو
۸۰	۷۶	۱۲,۶	۱۲	۷,۴	۷	-	-	-	-	کیسه خواب مناسب محیط در زمان اجرای اردو
۸۱,۱	۷۷	۱۶,۸	۱۶	-	-	۱,۱	۱	۱,۱	۱	وجود سلاح باکیفیت و متناسب با محیط همراه با مهمات استاندارد
۳۵,۸	۳۴	۵۸,۹	۵۶	۳,۲	۳	۲,۱	۲	-	-	تجهیزات پزشکی (آمبولانس و بسته همراه کمک‌های اولیه و...)

واریانس	میانگین	سؤالات متغیر در حوزه تجهیزات	در حوزه تجهیزات در اردوهای رزم در کربل
۰/۱۸۳	۴/۸۰	پوتین مناسب محیط در زمان اجرای اردو	
۰/۲۹۷	۴/۷۵	وجود لباس مناسب محیط در زمان اجرای اردو	
۰/۱۴۱	۴/۸۶	کوله پشتی مناسب	
۰/۲۹۳	۴/۶۵	چادر انفرادی و اجتماعی مناسب محیط در زمان اجرای اردو	
۰/۳۵۰	۴/۷۳	کیسه خواب مناسب محیط در زمان اجرای اردو	
۰/۳۷۷	۴/۷۶	وجود سلاح باکیفیت و متناسب با محیط همراه با مهمات استاندارد	
۰/۳۹۷	۴/۲۸	تجهیزات پزشکی (آمبولانس و بسته همراه کمک‌های اولیه و...)	

تأثیر تاکتیک‌ها و تجهیزات در برگزاری مناسب اردوی رزمی کوبور در شرایط نبرد ناهمگون

جدول (۷) شاخص‌های مربوط به متغیر حوزه تجهیزات

شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار
میانگین	۴,۶۹۰۲	انحراف معیار	۰,۳۶۱۳۱۰	حداکثر	۵,۰۰
میانه	۴,۸۵۷۱	دامنه تغییر	۱,۸۶	تعداد	۹۵
نما	۴/۸۶	حداقل	۳,۱۴		

میانگین مربوط به متغیرها در حوزه تجهیزات ۴,۶۹۰۲ است، که با توجه به دامنه تغییر ۳,۱۴ و حداقل ۱,۸۶ و حداکثر ۵ این میانگین از میانگین متوسط بالاتر است، یعنی از نظر پایوران شاخص متغیرها در حوزه آموزش این شاخص را از حد متوسط بالاتر ارزیابی کرده‌اند.

جدول (۸) آزمون فرض T یک‌متغیره و معنی‌داری متغیرها در حوزه تجهیزات

متغیر	تعداد	میانگین	آزمون t	درجه آزادی	معنی‌داری دوسویه
در حوزه تجهیزات	۹۵	۴,۶۹۰۲	۴۵,۵۹۵	۹۴	۰,۰۰۰

در جدول بالا چنین ملاحظه می‌شود که معنی‌داری متغیرها در حوزه تجهیزات از معنی‌داری در سطح آلفای ۰,۰۵ کوچک‌تر است، بدین معنی تفاوت بین معنی‌داری محاسبه شده و متغیرهای در حوزه تجهیزات گزینه متوسط معنی‌دار است؛ و همچنین نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که آزمون مقایسه میانگین‌های یک گروهی در خصوص ارزیابی میانگین نمرات مشاهده شده با حد متوسط مقیاس (نمره ۳) در سطح اطمینان ۹۵ درصد برای همه گزینه‌ها معنادار است.

آزمون فریدمن: بین مؤلفه‌های متغیرهای در حوزه تجهیزات تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

جدول: نتایج آزمون فریدمن

۹۵	تعداد
۱۰۴/۳۰۷	آماره کای اسکوئر
۶	درجه آزادی
۰/۰۰۰	معنی داری

جدول (۹) گویه های پرسشنامه و رتبه میانگینی

رتبه میانگینی	گویه های پرسشنامه
۴,۵۰	کوله پشتی مناسب
۴,۳۲	پوتین مناسب محیط در زمان اجرای اردو
۴,۳۱	وجود سلاح باکیفیت و متناسب با محیط همراه با مهمات استاندارد
۴,۱۹	وجود لباس مناسب محیط در زمان اجرای اردو
۴,۱۵	کیسه خواب مناسب محیط در زمان اجرای اردو
۳,۸۴	چادر انفرادی و اجتماعی مناسب محیط در زمان اجرای اردو
۲,۶۹	تجهیزات پزشکی (آمبولانس و بسته همراه کمک های اولیه و...)

نتایج جدول فوق نشان می دهد معنی داری محاسبه شده برای عوامل بالا از معنی داری در سطح آلفای ۰,۰۵ کوچک تر بوده است، لذا بین میزان تأثیر مؤلفه ها در حوزه تجهیزات اردوی رزمی کویر تفاوت معنی دار وجود دارد. همچنین جدول فوق نشان دهنده این موضوع است که رتبه بندی تفاوت معناداری را نشان می دهد که به ترتیب مؤلفه های ۱- کوله پشتی مناسب ۲- پوتین مناسب محیط در زمان اجرای اردو ۳- وجود سلاح باکیفیت و متناسب با محیط همراه با مهمات استاندارد ۴- وجود لباس مناسب محیط در زمان اجرای اردو ۵- کیسه خواب مناسب محیط در زمان اجرای اردو ۶- چادر انفرادی و اجتماعی مناسب محیط در زمان اجرای اردو ۶- تجهیزات پزشکی (آمبولانس و بسته همراه کمک های اولیه و...) در اولویت آسیب های حوزه تجهیزات احصا شده قرار دارد.

تأثیر تاکتیک‌ها و تجهیزات در برگزاری مناسب اردوی رزمی کویر در شرایط نبرد ناهمگون

آزمون فریدمن: بین متغیرهای (تاکتیک و تجهیزات) در اردوی رزمی کویر تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

جدول (۱۰) نتایج آزمون فریدمن

۹۵	تعداد
۲۸/۷۶۲	آماره کای اسکوئر
۴	درجه آزادی
0/000	معنی‌داری

جدول (۱۱) رتبه میانگینی متغیرها در اردوی رزمی کویر

رتبه میانگینی	متغیرهای در اردوی رزمی کویر
۳,۰۱	حوزه تجهیزات
۲,۷۹	حوزه تاکتیک

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد معنی‌داری محاسبه شده برای عوامل بالا از معنی‌داری در سطح آلفای ۰,۰۵ کوچک‌تر بوده است، لذا بین میزان متغیرها در حوزه‌های اردوی رزمی کویر تفاوت معنی‌دار وجود دارد. همچنین جدول فوق نشان‌دهنده این موضوع است که رتبه‌بندی تفاوت معناداری را نشان می‌دهد که به ترتیب حوزه‌های ۱- حوزه تجهیزات ۲- حوزه تاکتیک در اولویت احصاء شده قرار دارد.

نتیجه‌گیری:

با توجه به سؤال پژوهش که بررسی نقش اردوهای رزمی کویر دانشجویان افسری در شرایط نبرد ناهمگون: مطالعه موردی یک مرکز آموزش نظامی می‌باشد و از طرفی براساس میانگین به دست آمده از متغیر حوزه تاکتیک ۴/۶۳۷۹ و رتبه پایین حوزه تاکتیک کمتری نسبت به حوزه تجهیزات؛ استفاده صحیح از زمین، تاکتیک استفاده و به کارگیری صحیح تجهیزات انفرادی در اردو، اجرای مناسب راهپیمایی تاکتیکی، تاکتیک رزم شبانه، اجرای مناسب ناوبری، تاکتیک حرکات در رزم و پیشروی‌ها، کیفیت اجرای کمین، اجرای نامناسب گشتی برد بلند در بهبود حوزه آموزش بسیار تأثیرگذار است.

در مورد ارائه راهکارهای بهینه در این حوزه می‌توان چنین تشریح نمود که ما در مؤلفه‌های استفاده صحیح از زمین، تاکتیک استفاده و به‌کارگیری صحیح تجهیزات انفرادی در اردو، اجرای مناسب راهپیمایی تاکتیکی، اجرای تاکتیک‌های رزم شبانه، اجرای مناسب ناوبری، تاکتیک حرکات در رزم و پیشروی‌ها، اجرای کمین، اجرای گشتی بُرد بلند، اجرای ضد کمین، روش اجرای تاخت در زمین‌های مختلف می‌بایست به توانمندی در دانش و مهارت و به‌کارگیری این مؤلفه رسیده باشیم؛ و همچنین با توجه به میانگین به‌دست‌آمده در حوزه تجهیزات ۴/۶۹۰۲ و رتبه بالاتر را به خود اختصاص داده: کوله‌پشتی مناسب، پوتین مناسب محیط در زمان اجرای اردو، وجود سلاح باکیفیت و متناسب با محیط همراه با مهمات استاندارد، وجود لباس مناسب محیط در زمان اجرای اردو، کیسه‌خواب مناسب محیط در زمان اجرای اردو و چادر انفرادی و اجتماعی مناسب محیط در زمان اجرای اردو جزء اولویت‌های اصلی در بهبود حوزه تجهیزات است که توجه به این اولویت‌ها بسیار تأثیرگذار بر رشد و بهبود حوزه تجهیزات است.

در مورد ارائه راهکارهای بهینه در این حوزه می‌توان چنین تشریح نمود که ما در مؤلفه‌های تجهیزاتی از قبیل کوله‌پشتی مناسب، پوتین مناسب محیط در زمان اجرای اردو، سلاح باکیفیت و متناسب با محیط همراه با مهمات استاندارد، لباس مناسب محیط در زمان اجرای اردو، کیسه‌خواب مناسب محیط در زمان اجرای اردو، چادر انفرادی و اجتماعی مناسب محیط در زمان اجرای اردو، تجهیزات پزشکی (آمبولانس و بسته همراه کمک‌های اولیه و...) می‌بایست دقت لازم را در انتخاب و به‌کارگیری این تجهیزات به عمل آوریم.

پیشنهادات:

الف - در حوزه تاکتیک

توانمند نمودن در دانش و مهارت و به‌کارگیری موارد زیر:

- ۱- استفاده صحیح از زمین (نیروها باید بیاموزند که در کویر از زمین موجود به چه شکلی جهت اجرای عملیات استفاده نمایند و حتی زنده ماندن در آن).
- ۲- تاکتیک استفاده و به‌کارگیری صحیح تجهیزات انفرادی در اردو (با توجه به اینکه آب و

هوای کویر روی تجهیزات انفرادی تأثیر زیادی دارند، نیرو باید بیاموزد که از تجهیزات به چه شکلی استفاده نماید. برای مثال تأثیر شن‌های روان بر سلاح یا تأثیر گرمای هوا بر روی مهمات).

۳- اجرای مناسب راهپیمایی تاکتیکی (با توجه به گرمای هوا بهترین زمان حرکت در کویر ساعت ۵ صبح تا ۱۰ صبح و از ساعت ۶ غروب تا ۱۰ شب در تابستان می‌باشد که اگر رعایت نشود تأثیر منفی بر روی اجرای راهپیمایی خواهد داشت، حرکت در کویر باید به صورت تیمی باشد).

۴- تاکتیک رزم شبانه

۵- اجرای مناسب نوبری (اجرای نوبری به صورت تیمی باشد، در مسافت طولانی در مدت حداکثر ۲ روز و با استفاده از قطب‌نما).

۶- تاکتیک حرکات در رزم و پیشروی‌ها

۷- اجرای کمین (کمین باید توسط خود نیروها طراحی شده و در قالب تیم‌های کوچک به روش‌های مختلف اجرا شود، نه به صورت گردانی که در حال حاضر اجرا می‌شود و اشکال مختلف کمین طراحی بشود).

۸- اجرای گشتی بُرد بلند. گشتی بُرد بلند همراه با زندگی در شرایط سخت باشد و در طی آن هدف‌های مختلفی دنبال شود. برای مثال در طی این مسیر کمین طراحی بشود یا نیروها به صورت تصادفی با گشتی‌های دشمن برخورد نمایند و به‌طور کلی وضعیت‌های مختلفی برای آن‌ها ایجاد بشود.

۹- اجرای ضد کمین (سازمان‌دهی نیروها در جهت سازمان رزم که در برخورد با کمین دشمن، عناصر بتوانند وظایف خود را انجام بدهند که کدام عنصر آتش نماید و کدام عنصر تأمین را برقرار کند و کدام عنصر به سمت دشمن هجوم نماید. در حال حاضر به دلیل تعداد بالای نفرات شرکت‌کننده در اردو رعایت نمی‌شود).

۱۰- روش اجرای تاخت در زمین‌های مختلف (تاخت‌های مختلف تمرین بشود که در حال حاضر فقط یک نوع تاخت اجرا می‌شود و برای این کار لازم است مکان‌های جدید تاخت در وضعیت‌های مختلف را شناسایی نموده و مهمات و سلاح مورد نیاز آن نیز تأمین شود).

ب- در حوزه تجهیزات

- ۱- کوله پشتی مناسب (سبک و کم حجم بوده و متناسب با فیزیک کمر دانشجو باشد و با توجه به گرمای هوا یک فاصله ای بین کوله و کمر شخص استفاده کننده باشد و با توجه به گردو خاک زیاد، جنس آن طوری باشد که گردو خاک نتواند به داخل آن نفوذ نماید).
- ۲- پوتین مناسب محیط در زمان اجرای اردو (سبک و بادوام باشد و کف آن محکم باشد که در زمان حرکت در زمین رملی زیاد خم نشود که باعث خستگی زیاد می گردد؛ و دارای سوراخ در اطراف آن باشد، جهت تبادل هوا و ساق آن از برزنت باشد که عرق نکند).
- ۳- وجود سلاح با کیفیت و متناسب با محیط همراه با مهمات استاندارد
- ۴- وجود لباس مناسب محیط در زمان اجرای اردو
- ۵- کیسه خواب مناسب محیط در زمان اجرای اردو
- ۶- چادر انفرادی و اجتماعی مناسب محیط در زمان اجرای اردو
- ۷- تجهیزات پزشکی آمبولانس و بسته همراه کمک های اولیه و...

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع و مأخذ:

- ۱- قرآن کریم.
- ۲- نهج البلاغه.
- ۳- آذر، عادل؛ مؤمنی، منصور. (۱۳۷۹). آمار و کاربرد آن در مدیریت، ج ۲. تهران: انتشارات سمت.
- ۴- ایوبی، حجت‌الله. (۱۳۷۷). شکاف‌های قومی و خشونت در پیکارهای سیاسی. فصلنامه مطالعات راهبردی، پیش شماره ۱.
- ۵- دانشکده و پژوهشکده دفاعی سپاه. (۱۳۸۱). اصول و قواعد اساسی رزم. تهران: انتشارات دانشکده و پژوهشکده دفاعی سپاه
- ۶- افروز، رضا. (۱۳۸۲). جزوه نفوذ و خروج در عملیات‌های نامنظم. مجتمع امیرالمؤمنین (ع)، کتابخانه دانشکده پیاده.
- ۷- بیات، حسین. (۱۳۸۵). جنگ آینده. تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع)، دانشکده فرماندهی و ستاد.
- ۸- باقری، سعید. (۱۳۹۳). بررسی میزان تأثیرگذاری آموزش‌های رزم انفرادی (کویر، کوهستان، جنگل) در افزایش آمادگی رزمی یگان‌های صابرین نرسا. تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع)
- ۹- دانشگاه جامع امام حسین (ع) (۱۳۸۵). دکترین آمادگی یگانی و نظام آمادگی یگانی. تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع)
- ۱۰- رسایی، جواد. (۱۳۸۷). عملیات رهایی‌گروگان. تهران: فرماندهی آموزش نمسا
- ۱۱- رسایی، جواد. (۱۳۸۹). اردوهای بسیج. تهران: مرکز تألیف کتاب‌های درسی معاونت تربیت، آموزش و فرهنگ پاسداری سپاه.
- ۱۲- زاهدی، شمس‌السادات. (۱۳۸۰). روابط صنعتی. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- ۱۳- شورچی، جاوید. (۱۳۸۹). مبانی مدیریت اردو (مباحث تخصصی). تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

- ۱۴- صمدی، محمدرضا. (۱۳۷۶). جزوه درسی «جنگ نامنظم، چریک و ضد چریک». دانشکده افسری علوم پایه نظامی.
- ۱۵- صادقی، رضا. (۱۳۸۲). مجموعه مقالات نخستین همایش تبیین اصول و شیوه‌های جنگ نامتقارن در مقابله با تهدیدات احتمالی در دانشکده افسری (علوم پایه) سپاه، اصفهان.
- ۱۶- کهوری‌زاده، محمدعلی. (۱۳۹۳). آسیب‌شناسی تاکتیک‌های رزمی گردان‌های مکانیزه نرسا در جنگ آینده و ارائه راهکارهای مناسب. دانشگاه جامع امام حسین(ع)، دانشکده دافوس
- ۱۷- لکزایی، محمدباقر. (۱۳۹۲). جزوه هلی‌برن و ضد هلی‌برن. دانشکده علوم و فنون پیاده، مجتمع امیرالمؤمنین(ع) اصفهان.
- ۱۸- علی‌زاده، یعقوب. (۱۳۹۱). آسیب‌شناسی طرح‌ریزی لشگرهای عملیاتی سپاه در مواجهه با جنگ‌های آینده با تأکید بر رزمایش‌های لشگر ۳۱ عاشورا. دانشگاه جامع امام حسین(ع) دانشکده دافوس.
- ۱۹- قریشی (پاییز ۱۳۷۸)، آسیب‌شناسی آموزش در سپاه، دانشگاه جامع امام حسین(ع) دانشکده دافوس.
- ۲۰- قنبری جهرمی، محمدحسین. (۱۳۸۶). مبانی جنگ نامتقارن. تهران: دانشکده فرماندهی و ستاد.
- ۲۱- نیل‌فروشان، عباس. (۱۳۹۱). گزیده فرهنگ واژه‌های نظامی. تهران: دانشگاه جامع امام حسین(ع)، دانشکده و پژوهشکده دفاعی.
- ۲۲- مهرپویا، محمدعلی. (۱۳۸۷). اصول و قواعد ویژه عملیات جنگ‌های نامنظم. تهران: معاونت آموزش نرسا. ژوبشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- ۲۳- یزدی، حسین. (۱۳۹۰). آسیب‌شناسی عوامل اثرگذار بر کیفیت آموزش دانشکده علوم و فنون نیروی هوافضا و ارائه راهکار بهینه. دانشگاه جامع امام حسین(ع)، دانشکده دافوس.